

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt II. Coorta contentio cum Oratore Hispano de particula,
proponentibus Legatis. Mandata ad ipsum à Philippo Rege super eo missa.
De hoc Patrum & aliorum, ac praesertim Caesarianorum sensus. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

*Coorta contentio cum Oratore Hispano de particula, proponenti-
bus Legatis. Mandata ad ipsum à Philippo Rege super eo missa.
De hoc Patrum & aliorum, ac præsertim Casarianorum sen-
sus. Induciae de hac ipsa re usque ad Caesaris responsum.*

Facultas à Legatis concessa Oratoribus proponendi pro ipso-
rum arbitratu in Conuentibus, haud satis fuit, ne Lunensis
denuò Regis nomine sollicitaret, vt particula, *proponentibus*
Legatis, aut tolleretur, aut explicaretur^a, prout ipsi sponderant,
vbi Rex neutri ex propositis consilijs acquiesceret. Aiebat Lunen-
sis^b, Regem considerasse, cum ipse tam ingentem partem orbis
Christiani possideret, se obstringi ne permitteret dici posse, indu-
ctum ætate suâ fuisse id quod tam graue detrimentum inferret
Concilijs in posterum. Et re ipsa Rex significarat Lunensi, cum sibi
ostensa fuisset Legatorum syngrapha (quoniam à Lunensi nondum
nuntios de eo acceperat, & celeritatis studio rem præuertere per
mandata curabat) neutro ex consilijs sibi satisfieri. Non quidem
promissâ declaratione in fine Concilij: nam fieri poterat, vt per-
sonarum mutatio, vel aliud quidpiam accideret, vnde in exitu
Synodi promissa explicatio omitteretur, & ea particula permane-
ret, ad perpetuam memoriam exemplumque posteritatis. Non
item alio consilio, quod ibi dicebatur à Morono fuisse cum Cæ-
sare initum; quod licet non explicaretur in syngrapha, tamen,
quantum deprehendi poterat à Rege ex quadam summa rerum
Oeniponti agitarum, erat, vt Oratoribus, petita prius facul-
tate proponendi à Legatis, etiamsi hi recusarent, liceret nemine
interposito id peragere; hac enim ratione Patrum libertas haud
seruaretur illæsa, cui pariter consulendum erat: præterquam quod
ea circuitio, præscripta Oratoribus, quærendæ prius facultatis à
Præsidibus, inieciisset moram ac sæpè obicem ipsi propositioni, aut
saltem euentui. Quamobrem sollicitè curaret Lunensis particulae
declarationem, secundum postulatam ab ipso iam traditum, ac
relatum in eadem Legatorum syngrapham. Nec remedium suffi-
ciens adhuc à Rege cognosci in promisso illic ab ipsis exhibitum, vbi
ab eo vtrumque commemoratum consilium reijceretur, nimirum,
vt illi habendam curarent à Synodo explicationem secundum epi-
stolam Pontificis; tum quia huiusmodi respectus ad prædictam
epistolam valdè ambiguus ac dubius erat, cum fieri posset, vt epi-
stola

^a In Syngra-
pha 21. Iunij,
à nobis suo
loco recitata:
& vide l. 21.
cap. 5.
^b Cuncta ex
tant in lite-
ris Legat. ad
Borom. 27.
29. & 30. Se-
ptembris, &
3. Octob. &
fusus in li-
teris Oratorum
ad Cæsarem,
3. Oct. 1563.
& Lunensis
ad eundem
5. Octobris,
vbi habetur
articulus ad
Lunenem
scriptus à
Rege, 17. Au-
gusti.

stola petitioni Regis non consonaret; tum quia satis non erat quæcumque simplex declaratio, sed solemniter petebatur, & quæ referretur in Acta Concilij, ad perpetuam memoriam, publicamque notitiam. Id si Lunensi negaretur, ad imperatam contestationem progredieretur, cum offensione ac strepitu quàm fieri posset minori, sed absque cunctatione, siue cum ipso reliqui Oratores concordarent, siue non concordarent.

Hæc mandata, decimoquarto Septembris ad Lunensem delata, ipsum magnoperè inflammaverunt, ac sollicitarunt; & fortassis illum ad festinandum stimulabat id quod sub arcana fide cum Cæsareis communicavit, nisi hoc ipsum egerit ex arte, ad eos escam ipsorum appetentiæ congruenti pertrahendos. Velle se tam citò eam declarationem, quia cum instaret finis differendi de viginti & uno articulis, adeoque initium loquendi de reliquis, in quibus articulus de Principibus continebatur, habebat in animo, varia illi directè opposita petere, adeoque rei euentum obturbare; ac propterea optari à se, ut cunctis lingua solueretur, eius retinaculis non amplius in Legatorum manu remanentibus. Illi nequaquam se difficiles ostenderunt declarationi, quæ moderatos inter limites esset: sed huiusmodi non videbatur ipsis id quod intendebatur à Lunensi, & cuius sententia fuerat illis significata, cum is moderatiores formulas, à Cæsareis oblatas, ex regio mandato rejiceret. Et discordia, quantum comperio, ad hoc redigebatur, quòd Legati contentiebant huiusmodi Decreto, ne per ea verba libertas vlli auferretur in Synodo exponendi quidquid liberet; sed Lunensis volebat, ut exprimeretur verbum *proponendi*, vel certè diceretur, ea verba, quod spectabat ad ius vlli addendum, auferendumve, perinde se habere, ac si *non scripta nec dicta fuissent*: quorum prius videbatur Legatis incommodum, posterius indecorum. Nec ipsis tantummodò permolestum id erat, sed etiam Patrum compluribus; quippe qui sibi à Pontifice relictum experiebantur quantum cuperent libertatis, & ex altera parte illius violatores Principum ministros existimabant, tum in præscribendis rebus, de quibus deliberandum esset, tum in expellendis Tridento publicis Procuratoribus, tum in prohibendis peculiaribus cœtibus, qui hac illauratione haberentur, tum etiam in ipsis per publicas declamationes obiurgandis. Quapropter censebant, illius aggeris apertionem sibi non laxitati, sed oppressioni futuram. Idcirco cœperunt ipsi dolere, & conqueri cum Legatis, quòd esset animus vulnerandi Decreti, ab vniuerso Concilio summâ conspiratione confecti. Legatis

1563.

^c In litteris Lunensis ad Cæsarem.
^d In epistola Oratorum ad Cæsarem.
3. Octobris.

^e Littere Moroni ad Borrom. 7. Oct. 1563. & variae formulæ illius declarationis mutuo proposito, in Moroni monumentis contentæ.

1563.

obstaculum haud displicebat; obstrangebantur tamen promissione, Lunensi exhibitâ ex mandato Pontificis. Sed quemadmodum inter angustias augetur mentis attentio atque animaduersio, relegerunt epistolam Pontificiam, ad se Maio præterito scriptam, ex qua fidem suam Lunensi obstrinxerant, & in ea nacti sunt id, de quo Rex prudenter dubitarat in producto à nobis responso ad Lunensem; Pontificem non iubere vnum potius quàm alterum Decretum confici aut curari, sed ita loqui: *Quoniam hi Principes adeò postulant Synodi libertatem, eisq; videtur per ea verba, proponentibus Legatis, quæ nobis inscjs fuerunt apposita, libertas adimi, placeat vobis aut in Conuentu generali aut in Sessione proponere Patribus, numquam nostra mentis fuisse, per ea adimere Synodo libertatem, sed potius confusionem. Eapropter velle nos, vt cunctis enuntietis & declaretis, Concilium esse liberum: quod si videatur Synodo explicanda, aut omnino tollenda esse verba illa, vos acquiescatis: & insuper vobis compertum sit, quidquid conficietur à Patribus, nobis gratum fore, planeq; satisfacturum, quò Principes omnes populiq; cognoscant, nos, quantum in nobis erit, effecturos, vt fructuosi Concilij finem assequamur.* Quod animaduersum à Patribus nouitati repugnantibus; ansam illis præbuit ad variandam vocem, exclamantibus, Epistolam Pontificis prudentem ac sanctam esse, & adamussim adimplendam, remisâ deliberatione Concilio, Legatis tamquam auctoribus nihil certi proponentibus.

In hanc igitur sententiam Lunensi responderunt Præsides. Sed ille conditionem non accepit, animaduerso euentus periculo, nisi Legati ad Conuentum retulissent nouum Decretum, tamquam ab ipsis formatum, & nisi auctoritate suâ viam sternerent. Considerabat, ob absentiam Lotharingi, & quorundam Hispanorum, qui aliò diuerterant, per eam Sessionis moram, & ob memoratam complurium Gallorum profectionem, vnam in Italicorum potestate sitam, quorum sensus à Transmontanorum sensu longè dissidebat; & audierat, supra centum conuenisse in re proposita resellenda: quam si pateretur Conuentus repulsam, intelligebat ille, contestationem postea odiosam futuram, quippe directam non tam ad reparandam Synodi libertatem, quàm ad impugnandam Synodi voluntatem. Ex altera parte se tuebantur Legati, quòd sibi non liceret progredi ultra mandata Pontificis, ab ipsis Hispanis impetrata, sibiq; exemplum in eo exhiberi à Lunensi, adeò regijs mandatis defixo: nihil aliud velle se, nisi Concilij libertatem, pro eo quod effecta monstrabant. Sed Lunensis iterum: Acquieturum fuisse conuilio tunc oblato ante viginti dies: at postea, cum inter ipsos conuen-

uenerit de reficiendo Decreto, eius modulis digestis, ac mutuo communicatis, videri sibi præposterè id agi, adeoque suo in animo sensus turbidos excitari.

1563.

4 Quò æquior causa Legatorum apparebat, eò validiora à Lunensi obiecta videbantur. Illi tamen se defendere nitebantur, respondentes: Si Lunensis antea congruenti declarationi consensisset, eam ab ipsis obtenturum illum fuisse, dum per cautionem minorem, minusque subtilem intuitum procedebant: sed cum idem declarationis formam postularer, adeò ipsorum muneri indecoram, eos impulerat ad habendum de re consilium in cœtu peculiari apud Simonettam, coram multis Patribus, ibique lustratis iterum Pontificijs mandatis, acutiori obtutu obseruatum ab ipsis fuisse id quod antea non animaduertent; idcirco mirum videntum non esse quod illud recusarent, cui antea præstò erant, cum sibi fas esse arbitrabantur: quòd autem ea facultatis vacuitas, à se prius producta, adspersus excusationi color non esset, sed sincera veritas, palam fieri ex ipsis verbis epistolæ Pontificiæ, ab Hispanis impetratæ.

5 Petijt ab illis Lunensis, vt facultatem, quâ carebant, à Pontifice quaererent. Ipsi negarunt, suum munus, aut gradum, aut bonum commune sibi suadere, vt in huiusmodi causa Procuratorum partes susciperent: duos Regis Oratores Romæ degere, quibus licebat rationes precesque sui Principis exponere Pontifici, ac eius primis nutibus se obtemperaturos. Sed Lunensis animaduertebat, Romæ difficulter quidquam amplius impetratum iri, cum posset honestâ specie Pontifex obijcere postulatis Hispanorum eandem libertatem Concilij, ab illis adeò imploratam. Quare eò quoque deuenit, vt Præsides percontaretur, an vbi simplex forma propositionis in Synodo reponeretur, ipsi crederent comprobata iri. Si enim affirmarent, rebatur, hoc pacto iam illos obstrictos ad dandam operam, quâ se veraces augures ostenderent. Sed illi prudenter cauti responderunt, Nullum præfagium difficilius contingere, quàm de rebus à complurium arbitratu pendentibus; posse tamen credi, cum ea propositio Patrum potestati faueret, illam ex priuata propensione minimè reiectam iri. Lunensis, nullâ sibi accessione commodi per eam responsionem animaduersâ, noluit repulsæ indecoræ periculo Regem, se, causamque subijcere. Quare nullam non mouere machinam destitit. Sæpius ille cum Legatis sermonem habuit: curauit, vt Hispani Præsules, quâ Lunensis nomine, quâ proprio ipsorum, & per speciem ferendi consilij, acerbasque tragœdias

1563. dias prænuntiandi, si Lunensi, quin & Regi in re tam expetita non fatisset: & quod supra reliqua vim habebat, fœdus iniit cum alijs Oratoribus, Gallo (vnus enim aderat, Fabro Venetias profecto) Lusitano, Cæsareis. Sed omnes dum Regis postulatam persuadere studebant, videbantur in colloquijs cedere contrarijs rationibus, & suam operam ad permouendum ijsdem Lunensis animum pollicebantur: quod si non eueniret, sicuti re ipsa non euenit, excusabant se ipsos, quòd illum deserere sibi non liceret ob diserta suorum Principum mandata. Inter eos tamen Cæsariani negarunt, se ad paratas contestationes, secum à Lunensi communicatas, concursuros, non acceptis antea nouis disertisque ad hæc Ferdinandi mandatis, ac multò magis abhorrebant ab illius postulati societate Oratores Polonus & Veneti, cum reliquis Italicis.

Cunctas admouit vires Lunensis ad peruincendos Cæsarianorum animos, quorum adeptionem & faciliorem & validiorem ille censebat. Redigebat ipsis in memoriam generalia amplissimaque mandata, à Cæsare illis præscripta, vt cum Lunensi coniuncti vno simul gressu procederent: quam Oratorum coniunctionem postulari ab arctissima coniunctione & sanguinis & animorum & vtilitatem, quâ ipsorum Principes connectebantur. E diuerso Moronus clypeum obtendebat, qui Gorgonem imitari videbatur, aduersus formidabiles Cæsarianorum impetus, ipsis denuntians, vbi ex parte Cæsaris, in cuius tutela Synodus extabat, ad contestationes deueniretur, adeò vt is ex patrono se aduersarium profiteretur, Legatos illicò inde abituros, Conuentu dimisso. Quàm necessitate, quàm vtilitate postulari, vt dum tam feruidæ morum emendationi, adeò expetita, opera impendebatur, perturbandum esset opus propositione importuna, ac discordiæ plenâ? Credibile non esse, Ferdinandum velle vt nunc Oratores sui oppugnant illud ipsum, cui in negotijs Oeniponti transactis idem consenserat, cum cernebat effecta promissis plenè respondentia, per integram libertatem Synodo concessam: quod si quid amplius optaret Lunensis, id à Patribus ille postulareret, pro æquissimis mandatis, ipso suisque Hispanis petentibus, à Pontifice missis, & Legatos non cogeret ad proferendum Conuentui Decretum, quod ab ipsis rationi dissentaneum putabatur. Huic ratiocinationi cessere Cæsariani, ac præcipuè tribus de causis. Vna erant minæ præcidendæ Synodi, quod nouerant quàm molestum Cæsari contigisset: alia, recens eiusdem prohibitio, ne contestarentur ob articulum, qui adhuc multò magis illi cordi erat, hoc est, ob articulum de Principibus:

1563.

bus : postrema, consilium concorditer in initum cum Morono Oeniponti, cui huiusmodi contestatio ipsis videbatur officere. Quare deliberationem per expeditum tabellarium Ferdinando commiserunt.

7 Lunensis sapius denuntiavit Legatis se contestaturum ; ita tamen, ut ne latum quidem unguem excederent suæ contestationes id quod causæ necesse erat, seque intra fines reuerentiæ modestiæ continerent. Cui Moronus per iocosos simul ac penetrabiles sales: Sperare se, tam pium virum haud commissurum, ut inter Protestantes numeraretur, præsertim cum inter suum Regem ac Pontificem tanta benevolentia coniunctio intercedebat. Sed validius quam huiusmodi respectus, hominem fortasse retinuit ea consideratio, quod paratæ contestationi nimium deesset, dum Cæsarei nominis robur deerat. Idcirco tantisper supersedere decreuit, dum Ferdinandi responsum præstolaretur, quem de negotio plenè certiore fecit, misso simul exemplo mandatorum quæ acceperat à Philippo Rege: Secum conuenire in eo, tamquam in communi causa, Oratores Gallia ac Lusitania: confidere se, Cæsarem quoque consensurum, ad quem supra ceteros spectabat, ob gradus celsitudinem, illæsam Conciliorum libertatem seruare. Contrarijs significationibus haud fidem haberet; affectatas excusationes eas esse, & artificiosas moras: se libenter cunctari, donec responsa Cæsaris acciperet, tum ob debitum illi obsequium, tum ob dignitatem grauissimæ illius rei. Verùm ubi fortasse negaret ipse suis Oratoribus in societatem illius negotij venire, non propterea sibi fas esse desistere ab re perficienda cum reliquis Oratoribus, secundum alteram ex formulis contestationis, quas ad ipsum mittebat. Eiusdem notas prudentissimas in articulis disciplinæ à se perlectas fuisse, easque sibi omnino probari; præcipuè verò velle se coniunctim agere cum ipsius Oratoribus in articulo laicorum Principum, & in oppugnandis detrimētis, si quæ fortè in ipsos tentarentur.

¶ Eius sententia extat inter Monumenta Moroni Cardinal.

8 Suauis de hoc negotio omne visibile vidit, si verum est, sensum visus ultra corporis faciem non progredi; nihil tamen de antecedenti syngrapha, à Legatis Lunensi tradita, nihil de nouis Hispani Regis mandatis, nihil de rerum tractationibus cum Cæsare. Sed opus illi non erat emendicare ex aliorum narrationibus rem gestam, qui adeò ferax erat suarum in commentitijs inuentionum. Affirmat, Patres impulsos ad refragandum fuisse ab occulta Legatorum opera; perinde quasi supra centum capita (is enim refragantium erat numerus, & Lunensis & Cæsaris testimonio) pertrahi possent

Pars III.

T t t t

possent

1563. possent occultis machinis ante lynceos oculos tot Oratorū; ad quod ministerium terreni Ioues opus non habent fabuloso Mercurio, Argi interfectore, sed illius operā, qui non minor Mercurio Argus sit.

C A P V T III.

Dicta in cœtu Generali sententiæ super viginti uno capitibus de morum correctionibus.

Quam iniquè accusata fuerit Synodus, quòd ipsa leges disciplinæ declinaret, comprobatur eodem ipso tempore feruentibus continuisque confessionibus, in quibus illæ cudebantur. Earum sententias hîc non affero, quæ tunc expensæ sunt: cum enim leges illæ varias in sententias sæpè mutatae fuerint, existimo, lectoribus haud gratum fore tot embryones adspicere: ex ipsis sententijs quoque, vt de more Historiæ legibus feruiam, & alios ab ea molestia liberem, quæ ab ordinarij prolixitate generatur, solùm eligam vtiliora, & iucundiora scitu.

^a Cænones, de quibus dictæ sunt hæ sententiæ, fuerant reformati, & propositi Patribus 5. Septembris; vt in Actis archiepiscopi Æliæ, & Paleotti: & in litteris Iadrensis sunt relatæ sententiæ secundum tenorem in Historia nostra descriptum.

Lotharingus, vt prior in dicenda sententiâ, ita pariter longior fuit, cum de cunctis articulis accuratè disseruerit. Sic exorsus est: Se non erubescere confiteri, numquam in eo loco locutum se fuisse animo turbatiore quàm tunc, dum intelligebat, iudicium à se prolatum iri de morum reparatione, quæ ad Episcopos potissime spectabat. Obijci memoriæ suæ, multò magis se in Aula quàm in Ecclesia fuisse versatum, magis que inter Principes ac Dynastas, sui Regis iussu, quàm inter Theologos; tamen ea se dicturum, quæ sibi conscientia suggestisset, propensiore sanè animo ad accipiendam ab aliorum sententiâ normam, quàm ad eam aliorum operibus præscribendam: ac in primis quidem non posse à se maximo-perè non commendari prudentiam & alacritatem Pontificis ac Legatorum, qui tam egregiè in eo negotio se gerebant.

^b Litteræ Iadrensis, 13. Septembris.

In primo capite, vbi sermo erat de Episcoporum electione, petijt, vt vbi dicebatur, *dignos* esse eligendos, poneretur, *digniores*, quod postea maior pars comprobauit. Suasit, vt variè adderentur diligentia ad exactam noticiam habendam, antequam quispiam ad illum gradum eueheretur, quandoquidem tam multæ statuebantur ad Ostiarij munus conferendum. Quoniam autem habebatur, cuncta *gratis* facienda; postea verò in syngrapha illius, qui à secretis erat, lectum est, particulam illam ^b fuisse deletam petente Lunensi, ne, sicut arbitror, detrimentum inferretur iuri Cardinalium,